

Міністерство охорони здоров'я України
Вищий державний навчальний заклад України
«Українська медична стоматологічна академія»

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ
УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МЕДИЧНИХ КАДРІВ
У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Матеріали
Всеукраїнської навчально-наукової конференції
з міжнародною участю
26 березня 2015 року

м. Полтава – 2015

УДК 378.001.1

Друкується за рішенням
Вченої ради ВДНЗУ «УМСА»
від 20 червня 2014 р., протокол №12

Конференція внесена до плану проведення міжнародних, всеукраїнських конгресів, форумів, науково-практичних конференцій та семінарів молодих учених і студентів Міністерства освіти і науки України на 2015 рік (№ 282).

Редакційна колегія:

проф.Ждан В.М.	– ректор академії, головний редактор
проф.Бобирьов В.М.	– перший проректор з науково-педагогічної роботи, відповідальний редактор
проф.Білаш С.М.	– начальник навчального відділу
доц.Лещенко Т.О.	– зав. кафедри українознавства та гуманітарної підготовки
доц.Беляєва О.М.	– зав. кафедри іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією
доц.Карпенко О.О.	– доцент кафедри дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань
доц.Саргош О.Д.	– доцент кафедри гігієни, екології та охорони праці в галузі
доц.Свінцицька Н.Л.	– доцент кафедри анатомії людини
доц.Чорна І.О.	– доцент кафедри загальної хірургії з доглядом за хворими
доц.Ярмола Т.І.	– доцент кафедри внутрішньої медицини № 2 з професійними хворобами
Нетудихата О.М.	– зав.навчально-методичного кабінету

ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ЯК МЕТОДИЧНА ПРОБЛЕМА <i>Ефендієва С. М., Стриж А. А.</i>	82
ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТА-МЕДИКА <i>Ефендієва С.М., Роженко І.В.</i>	83
САМОСТІЙНА НАВЧАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ У ПІДГОТОВЦІ МЕДИЧНИХ КАДРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ <i>Єрис Л.Б.</i>	85
РОЛЬ НАВЧАЛЬНО- ПРАКТИЧНОГО ЦЕНТРУ СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ <i>Ждан В.М., Іваницький І.В., Шилкіна Л.М.</i>	87
ДОСВІД ПІДГОТОВКИ КЕРІВНИКІВ БАЗ СТАЖУВАННЯ НА КАФЕДРІ СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ І ТЕРАПІЇ <i>Ждан В.М., Скрипник І.М., Марченко А.В., Кітура Є.М., Бабаніна М.Ю.</i>	88
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ ЛІКАРІВ <i>Ждан В.М., Штомпель В.Ю., Шилкіна Л.М., Бабаніна М.Ю., Ткаченко М.В.</i>	90
ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИЧНОГО ПІДХОДУ ДО ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ <i>Зазикіна Д.С., Флегантова Б.Л., Лебідь В.Г.</i>	91
ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНА РОБОТА КАФЕДРИ МІКРОБІОЛОГІЇ, ВІРУСОЛОГІЇ ТА ІМУНОЛОГІЇ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ <i>Звягольська І.М., Басараб Я.О., Боброва Н.О.</i>	93
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН <i>Зінченко Н.О., Кустарьова Л.П.</i>	95
ДОСВІД СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ МОДЕЛІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРАХ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ <i>Іваницька О.С., Рибалов О.В., Іваницький І.О.</i>	97
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ІЗ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ <i>Іленко Н.М., Марченко А.В., Ніколішина Е.В., Іленко Н.В.</i>	99
ОПТИМІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЯК НАЙВАЖЛИВІШОГО РЕЗЕРВУ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ <i>Іщейкін К.Є., Потяженко М.М., Люлька Н.О., Кітура О.Є., Гасєвський С.О.</i>	100
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛЕКЦІЇ ЯК ІНТЕРАКТИВНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ <i>Іщейкін К.Є., Потяженко М.М., Соколюк Н.Л., Кітура О.Є., Настрога Т.В., Гасєвський С.О.</i>	102
ФОРМУВАННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ – НАЙВАЖЛИВІША СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МЕДИЧНИХ КАДРІВ <i>Казаков Ю.М., Петров Є.Є., Борисова З.О., Треумова С.І.</i>	104
РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИМОГ <i>Казаков Ю.М., Трибрат Т.А., Шуть С.В., Чекаліна Н.І.</i>	105
АКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ОСНОВНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ <i>Калюжка О.О., Фастовець М.М.</i>	107
СТРАТЕГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ МЕДИЧНИХ КАДРІВ <i>Карпенко О.О., Каськова Л.Ф., Хміль О.В., Амосова Л.І., Чуприна Л.Ф., Маковка І.Л.</i>	109
ЗАГАЛЬНА І ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА ЛІКАРЯ НА ДИТЯЧОМУ СТОМАТОЛОГІЧНОМУ ПРИЙОМІ – ОДНА ЗІ СКЛАДОВИХ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ <i>Каськова Л.Ф., Новікова С.Ч., Анопрієва Н.М.</i>	111
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ <i>Катеренчук В.І.</i>	112
АКТУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ І ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ З ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРАПІЇ НА КАФЕДРІ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ МЕДИЧНОГО ВНЗ <i>Катеренчук І.П.</i>	114
БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС, КРЕДИТНО-МОДУЛЬНА СИСТЕМА І ПРОБЛЕМИ ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ НА ТЕРАПЕВТИЧНІЙ КАФЕДРІ <i>Катеренчук І.П., Циганенко І.В.</i>	116
НЕПРЕРЫВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ ВРАЧЕЙ В РОССИИ <i>Киреев С.С.</i>	119
ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ <i>Коваленко К. Г., Протовень О. П.</i>	120
ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ <i>Коломієць Б.С.</i>	121

РОЛЬ НАВЧАЛЬНО- ПРАКТИЧНОГО ЦЕНТРУ СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ

Ждан В.М., Іваницький І.В., Шилкіна Л.М.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Викладено досвід підготовки лікарів у навчально-практичних центрах сімейної медицини. Автори доводять, що саме в таких центрах можуть бути створені оптимальні умови для опанування практичними навичками, необхідними в практичній діяльності сімейного лікаря.

Ключові слова: вдосконалення медичної освіти, сімейна медицина, навчально-практичний центр.

Розвиток сучасної сімейної медицини в Україні вимагає нових форм навчання, при чому пріоритетом повинно стати здобуття практичних навичок в умовах найбільш наближених до практичної первинної медичної допомоги.

Одним із найбільш перспективних напрямків удосконалення підготовки медичних кадрів для первинної ланки у сучасних умовах є створення навчально-практичних центрів загальної практики – сімейної медицини (ЗПСМ).

Аналіз літературних джерел, присвячених цьому питанню, засвідчив, що основні напрямки роботи таких центрів, протягом останніх років створених в Україні, такі [1]:

- навчальний – підвищення рівня знань лікарів-інтернів, сімейних лікарів, студентів з питань загальної ЗПСМ згідно з існуючими вітчизняними і світовими стандартами; при цьому враховуються кваліфікаційна характеристика лікаря ЗПСМ з позиції компетентнісного підходу, об'єм медичних компетенцій і забезпечення маршрутів пацієнта лікарем ЗПСМ при різних клінічних станах і захворюваннях;
- консультативно-лікувальний – участь у створенні єдиного алгоритму надання невідкладної допомоги, лікування та реабілітації населення в межах компетенції сімейного лікаря, упровадження сучасних лікувально-діагностичних і реабілітаційних стандартів;
- науково-дослідний – участь в організації та проведенні досліджень, спрямованих на вивчення актуальних питань сімейної медицини (у т.ч. лікарі-інтерни при написанні науково-дослідних робіт обстежують пацієнтів, які звертаються за медичною допомогою);
- організаційний – аналіз існуючих форм звітності, підготовка інформаційних матеріалів і пропозицій, проведення організаційних заходів для удосконалення допомоги населенню за принципом загальної практики-сімейної медицини;
- інтеграційний – налагодження співпраці з фаховими асоціаціями, які працюють у напрямку сімейної медицини.

Враховуючи необхідність підвищення якості підготовки лікарів первинної ланки, у 2013 році наказом по академії на базі кафедри сімейної медицини і терапії ВДНЗУ «УМСА» та амбулаторії №1 КЗ «Центр первинної медико – санітарної допомоги №2» а також Степнянської амбулаторії ЗПСМ центру ЗПСМ Полтавського району було створено навчально – практичний центр сімейної медицини.

На його базі на сьогоднішній день регулярно проходять навчання й удосконалюють навички лікарі-курсанти та лікарі-інтерни з фаху «загальна практика – сімейна медицина» і курсанти з фаху «терапія».

Міська база навчально-практичного центру складається з двох підрозділів – мультидисциплінарної лабораторії та методично-консультативної лабораторії.

Умови мультидисциплінарної лабораторії максимально наближені до стандартів оснащення амбулаторії ЗПСМ згідно з Табелем оснащення, затвердженим наказом МОЗ № 132 від 23.02.2012. В умовах мультидисциплінарної лабораторії лікарі-інтерни та лікарі-курсанти мають змогу опанувати методику виконання непрямой ларингоскопії, офтальмоскопії, отоскопії, вимірювання внутрішньоочного тиску за Маклаковим і безконтактної тонометрії, принципи роботи з сучасними ЕКГ апаратами, засвоїти основи ультразвукової діагностики з демонстрацією на сучасному ультразвуковому апараті. Крім того, в мультидисциплінарній лабораторії присутнє обладнання для відпрацювання практичних навичок, передбачених типовою навчальною програмою та планом МОЗ України.

Теоретичним і методичним забезпеченням опанування навичок, необхідних сімейним лікарям займається методично-консультативна лабораторія, яка має лекційну залу з мультимедійним оснащенням, власну бібліотеку методичної літератури та сучасне комп'ютерне обладнання, яке допомагає лікарям як підвищувати комп'ютерну грамотність, так і проходити тестування із пройдених тем.

У роботі навчально-практичного центру сімейної медицини використовується диференційований підхід у навчанні. Так, при роботі з лікарями-інтернами велика увага надається відпрацюванню навичок в умовах амбулаторії, на базі якої розташований центр, детальному вивченню клінічних маршрутів пацієнта в залежності від діагностованого на первинному прийомі захворювання, тісної взаємодії із клініко-лабораторними службами та спеціалістами другої ланки надання медичної допомоги.

У той же час, при роботі з лікарями-курсантами, які в переважній більшості мають великий власний досвід, увага приділяється вдосконаленню володіння сучасними методами клініко-інструментальної

діагностики, доступними в умовах амбулаторії ЗПСМ, зокрема роботі із сучасними електрокардіографами, методам дистанційної електрокардіографії. Окрема увага приділяється освітленню сучасних методів ультразвукової діагностики у практичній діяльності сімейного лікаря, оскільки не зважаючи на те, що сучасний табель оснащення амбулаторій ЗПСМ не передбачає наявності апарату ультразвукової діагностики, лікарі первинної ланки щоденно стикаються із протоколами ультразвукових обстежень.

Сільська база навчально-практичного центру забезпечує лікарям-інтернам і лікарям-курсантам можливість ознайомлення з реаліями сільської медицини та отримання навичок надання медичної допомоги сільському населенню.

Досвід роботи навчально-практичного центру загальної практики – сімейної медицини показав доцільність його створення, підвищення ефективності проведення навчального процесу для лікарів-інтернів, лікарів-курсантів, клінічних ординаторів за фахом «загальна практика-сімейна медицина». Навчання лікарів в умовах навчально-практичного центру дозволяє вдосконалити та реалізувати набуті теоретичні знання і практичні навички та безпосередньо ознайомитись зі специфікою роботи сімейного лікаря у первинній ланці охорони здоров'я.

Список використаної літератури

1. Ковальчук Л. Я. Навчально-практичні центри первинної медико-санітарної допомоги – нова форма підготовки сімейних лікарів / Л.Я.Ковальчук, В. Б. Гоцинський, Л. С. Бабінець [та ін.] // Сімейна медицина. — 2010. — № 3. — С. 23 — 24.
2. Навчально-практичні центри первинної медико-санітарної допомоги на селі. — Тернопіль : Укрмедкнига, 2012. — 32 с.
3. Ярема Н. І. Роль навчально-практичних центрів первинної медико-санітарної допомоги в підготовці студентів та інтернів до роботи в первинній ланці охорони здоров'я / Н. І. Ярема // Медична освіта. — 2013. — № 1. — С. 95 — 97.

ДОСВІД ПІДГОТОВКИ КЕРІВНИКІВ БАЗ СТАЖУВАННЯ НА КАФЕДРІ СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ І ТЕРАПІЇ

Ждан В.М., Скрипник І.М., Марченко А.В., Кітура Є.М., Бабаніна М.Ю.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Викладено основні положення плану і програми циклу тематичного вдосконалення педагогічної майстерності з фаху «Загальна практика – сімейна медицина» для базових керівників.

Ключові слова: педагогічна майстерність, тематичне вдосконалення, загальна практика – сімейна медицина.

У сучасних умовах загострюється проблема якості підготовки сімейного лікаря. Міністерство охорони здоров'я України, спираючись на світовий досвід, вважає реформування первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД) пріоритетним напрямом розвитку вітчизняної охорони здоров'я, оскільки саме їй належить найвагомійший внесок у формування громадського здоров'я, вона визначає раціональне й ефективне використання ресурсів охорони здоров'я.

Основне завдання системи безперервного професійного розвитку лікарів - це збереження знань і навичок, а також їх постійне вдосконалення відповідно до потреб, продиктованих сучасністю. На шляху до вдосконалення системи післядипломної професійної освіти в Україні ще багато не вирішених питань, тому пошук прогресивних методів підвищення професійної кваліфікації лікарів із залученням найновіших методів навчання і передових технологій триває.

У XXI ст. стрімкий розвиток глобальних інформаційних мереж значною мірою сприяє загальному прогресу суспільства. Нині це – один із найбільш швидких, зручних, доступних та економічно виправданих способів отримання будь-якої інформації в усьому світі.

Успішна практична діяльність сучасного сімейного лікаря значною мірою залежить від рівня його професійної освіти. Темпи розвитку медичної науки стимулюють рухатися в ногу з часом, докладаючи максимум зусиль для досягнення високого рівня професіоналізму, досконалого володіння сучасними методиками лікування.

Останніми десятиріччями перспективним напрямом розвитку системи підвищення професійної кваліфікації лікарів розвинених країн світу стала дистанційна (в тому числі в режимі on-line) форма навчання, завдяки якій підвищення професійної кваліфікації можливе без припинення робочого процесу, тобто максимально доступне для кожного спеціаліста. Такий принципово новий для нашої країни підхід сприятиме значному підвищенню рівня професійної підготовки лікарів і, можливо, – подальшим реформам у системі медичної освіти, зокрема післядипломної.

У зазначених умовах необхідно докладати всіх можливих зусиль для забезпечення якості підготовки сімейних лікарів, застосовувати новітні форми навчання – безперервне навчання, навчання на робочому місці, дистанційне навчання, щомісячні семінари-тренінги для сімейних лікарів тощо. Але, незважаючи на всі зусилля, остаточні результати показали зниження статусу і популярності професії серед медичної спільноти, нерозуміння і неприйняття нового фаху серед підготовлених у такий спосіб сімейних лікарів.

Іншою проблемою став контроль якості підготовки сімейних лікарів на заочних базах стажування.